

Avots: Jurista Vārds

Autors: Bite Jānis

Datums: 27.10.2009

Lappuse: 14-17

Pirmpirkuma tiesības, atsavinot slēgtu kapitālsabiedrību daļas Tiesiskās problēmas un iespējamie risinājumi

Slēgtu kapitālsabiedrību dalībniekiem pašiem ir jā rūpējas par savu tiesību aizsardzību.

Bite Jānis,

zvērētais advokāts juridiskajā birojā "Sorainen"

Komerclikumā trūkst tiesiskās aizsardzības mehānisma, kas būtu piemērojams gadījumos, kad netiek ievērotas slēgtas kapitālsabiedrības dalībnieku pirmpirkuma tiesības, un tas noved gan pie teorētiska, gan praktiska rakstura neskaidrībām. Šajā rakstā autors centīsies identificēt problēmas, kas saistītas ar pirmpirkuma tiesību regulējumu Komerclikumā, kā arī piedāvāt iespējamus risinājumus.

Mūsdienās jebkāda veida saimnieciskā darbība vairumā gadījumu tiek veikta, izmantojot kapitālsabiedrības, galvenokārt tāpēc, ka tās ļauj nošķirt komercdarbībai paredzētos aktīvus no kapitālsabiedrības dalībnieku personiskās mantas, kā arī ierobežot kapitālsabiedrības dalībnieku mantisko atbildību par komercdarbības iespējamām neveiksmēm.

Šīs popularitātes dēļ kapitālsabiedrības mēdz būt dažādas gan pēc izmēriem, gan korporatīvās pārvaldes struktūras, gan citiem parametriem, tomēr tās visas var iedalīt slēgtās vai atvērtās kapitālsabiedrībās. Slēgtās kapitālsabiedrības Latvijas sabiedrību tiesībās tiek sauktas par sabiedrībām ar ierobežotu atbildību (SIA), bet atvērtās - par akciju sabiedrībām (AS).

Viena no galvenajām atšķirībām starp slēgtām un atvērtām kapitālsabiedrībām ir tāda, ka slēgtu kapitālsabiedrību daļas nav publiskās apgrozības objekts, turpretī atklātu kapitālsabiedrību daļas var būt publiskās apgrozības objekts.¹ Izskaidrojums varētu būt vēsturisks. Proti, slēgtās kapitālsabiedrības pēc būtības ir moderna līgumsabiedrību (partnership) versija, kas, lai veicinātu indivīdu ekonomisko aktivitāti, laika gaitā apveltīta ar ierobežotu atbildību un no tās dalībniekiem un dibinātājiem nošķirtu juridisku personību. Turpretim atvērtās kapitālsabiedrības vienmēr ir bijušas galvenokārt līdzeklis finansējuma piesaistei no plaša indivīdu loka kapitālietilpīgu biznesa ieceru realizācijai, piemēram, dzelzceļa infrastruktūras attīstībai Lielbritānijā. No mūsdienu viedokļa šīs atšķirības varbūt ir vieglāk izskaidrot, ja par šiem diviem kapitālsabiedrību veidiem domājam kā par diviem dažādiem biznesa attīstības posmiem. Vairums biznesa ieceru savu dzīvi sāk, izmantojot slēgtas kapitālsabiedrības juridisko formu, bet, laika gaitā attīstoties un rodoties nepieciešamībai pēc papildu finansējuma, pāriet uz atklātām kapitālsabiedrībām un nākamajā attīstības posmā kotē kapitālsabiedrības akcijas finanšu tirgos.

Respektējot šīs atšķirības, Komerclikums balstās uz prezumpciju, ka SIA dalībniekiem ir daudz lielāka interese par kapitālsabiedrības dalībnieku sastāvu, nekā tas ir AS gadījumā. Vairumā gadījumu SIA dalībnieki patiesi pārzina, piedalās un vada kapitālsabiedrības ikdienas komercdarbību, turpretim AS gadījumā akcionāri ir investori ar galvenokārt finansiālu interesi kapitālsabiedrības komercdarbības rezultātos.

Tādēļ Komerclikums SIA dalībniekiem piešķir daudz lielākas iespējas kontrolēt kapitālsabiedrības dalībnieku sastāvu.² Pirmkārt, lai dāvinātu, mainītu vai citādi atsavinātu (izņemot pārdošanu) daļas sabiedrībā ar ierobežotu atbildību, tās dalībniekiem ir nepieciešams saņemt kapitālsabiedrības

dalībnieku sapulces piekrišanu.³ Otrkārt, ja dalībnieki pārdod savas SIA daļas, pārējiem dalībniekiem ir likumiskas pirmpirkuma tiesības.⁴

Pievēršoties pirmpirkuma tiesībām kā vienam no SIA dalībniekiem pieejamajiem līdzekļiem, kā kontrolēt kapitālsabiedrības dalībnieku sastāvu, nākas secināt, ka Komerclikuma regulējums šajos jautājumos nav pilnīgs. Komerclikumā trūkst tiesiskās aizsardzības mehānisma, kas būtu piemērojams gadījumos, kad netiek ievērotas slēgtas kapitālsabiedrības dalībnieku pirmpirkuma tiesības, un tas noved gan pie teorētiska, gan praktiska rakstura neskaidrībām. Šajā rakstā tiks mēģināts identificēt galvenās problēmas saistībā ar pirmpirkuma tiesību regulējumu Komerclikumā, kā arī tiks piedāvāti iespējamie risinājumi.

Kad pirmpirkuma tiesības jau ir pārkāptas, pirmpirkuma tiesīgajam ir divi risinājumi, kas jāizmanto paralēli: pirmkārt, pamatojoties uz analogiju ar vispārīgajām civiltiesībām, jāmēģina argumentēt, ka līdzīgi kā tas ir ar Civillikuma 1073. pantu attiecībā uz nekustamā īpašuma kopīpašniekiem, arī Komerclikumā paredzētajām pirmpirkuma tiesībām seko kapitālsabiedrības dalībnieku izpirkuma tiesības; otrkārt, pamatojoties uz Civillikuma 1415. pantu, jāmēģina apstrīdēt pašu daļu pārdošanas darījumu. Neatkarīgi no tā, kura stratēģija izrādītos veiksmīga, nevēlamu dalībnieku nonākšanu slēgtā kapitālsabiedrībā būtu iespējams novērst.

Problēmas ar pirmpirkuma tiesību regulējumu Komerclikumā

Praksē SIA dalībnieku pirmpirkuma tiesības var neievērot dažādi. Piemēram, noslēdzot pirkuma līgumu uz objektīvi nepamatotiem noteikumiem, kas attur pārējos kapitālsabiedrības dalībniekus izmantot savas pirmpirkuma tiesības, slēpjot pirkumu aiz simulatīviem darījumiem (piemēram, pilnvarojuma līgumi u. tml.), vai vienkārši pārdot daļas, nepiedāvājot tās pirmpirkuma tiesīgajam. Lai arī pēdējā gadījumā pirmpirkuma tiesīgais varētu apsvērt jautājumu par iespējamu kapitālsabiedrības valdes atbildību, jo daļu pārreģistrācija kapitālsabiedrības dalībnieku reģistrā nevar notikt bez valdes ziņas,⁵ tas tomēr nebūtu adekvāts risinājums. Ievērojot, kas tika teikts par slēgtām kapitālsabiedrībām, būtiskākais visos šajos piemēros ir jautājums par to, kas notiek ar SIA daļām. Apzinoties, ka tieši Komerclikums ievieš slēgtas kapitālsabiedrības koncepciju Latvijas tiesībās, varētu domāt, ka Komerclikums arī šo jautājumu attiecīgi noregulē. Diemžēl Komerclikums nekādu atbildi uz šo jautājumu nesniedz.

No juridiskās metodes viedokļa, mēs zinām: ja kāds jautājums nav noregulēts Komerclikumā, atbildes, visticamāk, ir jāmeklē vispārējās civiltiesībās, jo starp komerciesībām un civiltiesībām pastāv subsidiaritāte.⁶ Arī Civillikums pazīst pirmpirkuma tiesības, tomēr risinājums nav tik vienkāršs, kā sākotnēji varētu likties. Papildus analogijai ar Civillikumā reglamentētajām pirmpirkuma tiesībām teorētiski ir apspriežami vismaz vēl divi dažādi risinājumi situācijās, kad daļas kapitālsabiedrībā tiek atsavinātas, neievērojot pārējo dalībnieku pirmpirkuma tiesības. Katra no šīm alternatīvām ir jāapskata tuvāk. Kā pirmo no iespējamajiem risinājumiem mēs aplūkosim izpirkuma tiesības, pēc tam pievērsoties analogijai ar civiltiesību noteikumiem saistībā ar pirmpirkuma tiesībām un, visbeidzot, izvērtēsime Civillikuma 1415. panta iespējamo piemērošanu.

Pirmais risinājums: izpirkuma tiesības

Praksē ir nācies sastapties ar viedokli, ka izpirkuma tiesības ir tiesību aizsardzības līdzeklis, kas automātiski pieejams pirmpirkuma tiesīgajam situācijās, kad netiek ievērotas tā pirmpirkuma tiesības,⁷ un tas bieži vien tiek attiecināts arī uz daļām kapitālsabiedrībās. Lai arī šāds viedoklis šķiet gana loģisks, tas tomēr nav pamatots vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, gan Civillikumā, gan

juridiskajā literatūrā pirmpirkuma tiesības un izpirkuma tiesības ir skaidri nošķirti juridiski institūti,⁸ kas ne vienmēr seko viens otram. Otrkārt, saskaņā ar Civillikumu izpirkuma tiesība ir tiesība iegūt cita atsavinātu nekustamu īpašumu (atstumjot ieguvēju, sakarā ar priekšrocību pret viņu, un iestājoties viņa tiesībās),⁹ tāpēc tiešai izpirkuma tiesību piemērošanai attiecībā uz daļu pārdošanas darījumiem slēgtās kapitālsabiedrībās trūkst pamatojuma normatīvajos aktos.

Dr.iur. Aivars Lošmanis savā prezentācijā par SIA kapitāla daļu atsavinājuma tiesiskā regulējuma problēmām ir secinājis, ka Komerclikuma 189. pants ir pilnveidojams ar atsauci uz izpirkuma tiesībām, līdzīgi kā tas ir Civillikuma 1073. pantā, kas reglamentē nekustamā īpašuma kopīpašnieku pirmpirkuma un izpirkuma tiesības, ja pirmpirkuma tiesības netiek ievērotas, kādam no kopīpašniekiem pārdodot savu daļu kopīpašumā esošajā nekustamajā īpašumā.¹⁰ Teorētiski šādam uzstādījumam varētu piekrist, tomēr, kamēr Komerclikumā attiecīgi grozījumi vai papildinājumi nav ieviesti, nākas secināt, ka izpirkuma tiesības pašas par sevi nav risinājums slēgtu kapitālsabiedrību daļu prettiesiskas pārdošanas problemātikai.

Otrais risinājums: analogija ar vispārējām civiltiesībām

Tā kā arī civiltiesības pazīst pirmpirkuma tiesības, turklāt starp komerciesībām un vispārējām civiltiesībām pastāv subsidiaritāte, civiltiesību noteikumu piemērošana pēc analogijas situācijās, kad, pārdodot slēgtu kapitālsabiedrību daļas, netiek ievērotas pirmpirkuma tiesības, šķiet nākamais loģiskais solis. Tomēr tas nav vienkārši, jo civiltiesību noteikumi attiecībā uz pirmpirkuma tiesībām nemaz nav tik vienoti vai viennozīmīgi. Pirmkārt, civiltiesībās ir pazīstami vairāki pirmpirkuma tiesību veidi (vai nu līgumiskas, vai likumiskas pirmpirkuma tiesības). Otrkārt, iespējamo tiesisko seku, kuras likums paredz par vienu vai otru pirmpirkuma tiesību pārkāpumu, ir vēl vairāk.¹¹

Analizējot līgumiskās pirmpirkuma tiesības, nākas secināt, ka vismaz Civillikumā tās tiek saprastas kā pirkuma līguma blakus līgums,¹² ar kuru pārdevējs pielīgst sev priekšrocību pirkt lietu, ja pircējs to pārdotu tālāk, bet iespējamā sankcija, kas iestājas, pārkāpjot līgumiskās pirmpirkuma tiesības, galvenokārt ir pirmpirkuma tiesīgajam nodarīto zaudējumu atlīdzības pienākums.¹³ Iespējams, ka minētais ir adekvāts risinājums gadījumos, kad pirmpirkuma tiesības tiek aizskartas, pārdodot jebkuras lietas, kuru vērtību ir iespējams kompensēt ar naudu, tomēr tas vairumā gadījumu neattieksies uz daļām slēgtās kapitālsabiedrībās. Jo daļas slēgtā kapitālsabiedrībā ne tikai atspoguļo noteiktu mantisku vērtību, bet zināmā mērā arī apņemasanos sadarboties un uzņemties kopēju risku kopēju mērķu vārdā. Zaudējumu atlīdzība pirmpirkuma tiesīgajam, visticamāk, būs vājš mierinājums, ja kapitālsabiedrībā par dalībnieku kļūst persona, kura šādiem kopējiem mērķiem nepiekrīt.

Atšķirībā no līgumiskajām pirmpirkuma tiesībām likumiskās pirmpirkuma tiesības tiek reglamentētas vairākos normatīvajos aktos.¹⁴ Jau minēts, ka Civillikums pirmpirkuma tiesības paredz nekustamā īpašuma kopīpašniekiem gadījumos, kad kāds cits kopīpašnieks pārdod savu daļu kopīpašumā personai, kas nav kopīpašnieks,¹⁵ savukārt likums "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" tādā veidā paredz valstij, ja kultūras pieminekļa īpašnieks atsavina kultūras pieminekli.¹⁶ Pirmajā no šiem piemēriem iespējamā sankcija, kas iestājas, pārkāpjot likumiskās pirmpirkuma tiesības, ir pārējo kopīpašnieku izpirkuma tiesības, bet otrajā gadījumā iespējamā sankcija vispār netiek nosaukta.

Iepriekšminētā daudzveidība tiesisko seku ziņā atrodama arī citā likumisko pirmpirkuma tiesību regulējumā. Civillikuma noteikumiem attiecībā uz likumiskajām pirmpirkuma tiesībām līdzinās likums "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās",¹⁷ kā arī likums "Par zemes privatizāciju lauku apvidos".¹⁸ Savukārt likumā "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām",¹⁹ līdzīgi kā

likumā "Par kultūras pieminekļu aizsardzību", pirmpirkuma tiesības tiek paredzētas bez jebkādas sankcijas. Visbeidzot, likums "Par pašvaldībām"²⁰ un ar to saistītie tiesību akti,²¹ lai arī neparedz sankciju par pirmpirkuma tiesību aizskārumu, zināmu pirmpirkuma tiesību aizsardzību nodrošina, nosakot kārtību, kādā pašvaldības izmanto pirmpirkuma tiesības: nekustamā īpašuma pārdošanas aktu, kas skar pašvaldību pirmpirkuma tiesības, nevar reģistrēt zemesgrāmatā, pirms beidzas termiņš, kurā pašvaldība ir tiesīga realizēt savas pirmpirkuma tiesības.²²

Rezumējot jāsecina: lai arī likumisko pirmpirkuma tiesību piemērošana ar tām sekojošām izpirkuma tiesībām varētu būt veiksmīgs risinājums slēgtu kapitālsabiedrību gadījumā, nav viennozīmīgi skaidrs, vai tas varētu izrietēt kā analogija no kādiem citiem civiltiesību noteikumiem. Šaubas rodas galvenokārt tāpēc, ka nav iespējami vienoti secinājumi par pirmpirkuma tiesībām civiltiesībās vispār un tām sekām, kuras seko to pārkāpumam, jo Latvijas normatīvajos aktos gan pirmpirkuma tiesības, gan iespējamās sekas tiek reglamentētas dažādi. Neraugoties uz šīm neskaidrībām, analogija ar citiem civiltiesību noteikumiem, manuprāt, paliek viens no reālākajiem risinājumiem, kas ir pieejams pirmpirkuma tiesīgajam situācijās, kad viņa pirmpirkuma tiesības ir aizskartas.

Trešais risinājums: Civillikuma 1415. pants

Trešā alternatīva, kas teorētiski ir pieejama pirmpirkuma tiesīgajam situācijās, kad viņa pirmpirkuma tiesības ir tikušas aizskartas, ir iespēja celt prasību saskaņā ar Civillikuma 1415. pantu par noslēgtā daļu pārdošanas darījuma atzīšanu par spēkā neesošu. Civillikuma 1415. pants noteic, ka neatļauta un nepieklājīga darbība, kuras mērķis ir pretējs reliģijai, likumiem vai labiem tikumiem vai kura vērsta uz to, lai likumu apietu, nevar būt par tiesiska darījuma priekšmetu; tāds darījums nav spēkā. Šajā kontekstā pirmpirkuma tiesīgais varētu argumentēt, ka daļu pārdošanas darījums ir noslēgts, neievērojot Komerclikumā noteiktās likumiskās pirmpirkuma tiesības, tātad ir pretējs likumam, vai arī, atkarībā no konkrētās lietas apstākļiem, vērsts uz to, lai likumu apietu.

Latvijā ir izveidojusies diezgan plaša tiesu prakse Civillikuma 1415. panta piemērošanā, kas ir apkopota 2008. gada Latvijas Republikas Augstākās tiesas tiesu prakses apkopojumā. Varētu šķist, ka uz tā pamata mēs varēsim izdarīt salīdzinoši konkrētus secinājumus par to, cik šāds risinājums varētu būt veiksmīgs Komerclikumā paredzēto pirmpirkuma tiesību kontekstā. Diemžēl no iepriekšminētā tiesu prakses apkopojuma izriet, Latvijā līdz šim trūkst konsekventas tiesu prakses attiecībā uz Civillikuma 1415. panta piemērošanu,²³ un Latvijas tiesas parasti nav centušās nodalīt un analizēt Civillikuma 1415. pantā ietvertās juridiskās kategorijas, tā vietā aprobežojoties ar vispārīgu šī panta piesaukšanu spriedumā.²⁴

Pārsvārā Civillikuma 1415. pants ir piemērots saistībā ar tādu darījumu atzīšanu par spēkā neesošiem, kuri veikti, rupji pārkāpjot likuma prasības (piemēram, tā sauktās bēniņu privatizācijas lietas). Kā secināts tiesu prakses apkopojumā, Civillikuma 1415. pantam šajos gadījumos ir sekundāra loma un tas piesaukts vienīgi tādēļ, lai uz šī pamata novērstu jau par prettiesisku atzīta darījuma sekas.²⁵ Tādējādi Civillikuma 1415. pants, visticamāk, ir vienlīdz labi attiecināms arī uz situācijām, kad tiek pārkāptas Komerclikumā paredzētās pirmpirkuma tiesības, un tas var tikt piemērots, lai šīs situācijas atrisinātu un prettiesiskos daļu pārdošanas darījumus atceltu.

Te gan jāatzīmē, ka no juridiskās metodes viedokļa Civillikuma 1415. pants tiek saprasts kā tiesību normā iekļauts princips, kas tiek piemērots tad, kad konkrētajai tiesiskajai attiecībai likumā nav paredzēts speciāls regulējums.²⁶ Tas nozīmē, ka Civillikuma 1415. pants pirmpirkuma tiesīgajam ir jāizmanto paralēli citiem argumentiem aizskarto tiesību aizsardzībai, piemēram, jau minētajai analogijai ar citiem civiltiesību noteikumiem - ar domu panākt labvēlīgu lietas risinājumu, ja šie citi

argumenti tiesu tomēr nepārlicina.

Secinājumi

Rezumējot teikto, nākas secināt, ka Komerclikums attiecībā uz slēgtu kapitālsabiedrību dalībnieku pirmpirkuma tiesībām nav pilnīgs, jo tajā trūkst sankcijas, kas iestātos, ja šīs pirmpirkuma tiesības netiek ievērotas. Komerclikums ir jāpapildina, nosakot, ka situācijās, kad slēgtu kapitālsabiedrību daļas tiek pārdotas, neievērojot pārējo dalībnieku pirmpirkuma tiesības, šiem dalībniekiem ir izpirkuma tiesības (vai seku ziņā līdzīgs mehānisms, jo formāli Civillikums izpirkuma tiesības saista vienīgi ar nekustamo īpašumu).

Kamēr tas nav noticis, slēgtu kapitālsabiedrību dalībniekiem ir pašiem jā rūpējas par savu tiesību aizsardzību. Viens no veidiem, kā to varētu mēģināt realizēt, ir paredzēt izpirkuma tiesības (vai seku ziņā līdzīgu mehānismu) kapitālsabiedrības statūtos. Lai arī Latvijas tiesībās tas vēl nav viennozīmīgi atzīts fakts, statūti pēc būtības ir līgums ar to atšķirību, ka tie saista gan esošos, gan visus nākamos kapitālsabiedrības dalībniekus. Tādā veidā kapitālsabiedrības dalībnieki ar līgumu nodibinātu gan sev, gan nākotnes dalībniekiem saistošas izpirkuma tiesības, kas atbilstu Civillikuma 1382. pantam par to, ka izpirkuma tiesības nodibina vai nu ar likumu, vai ar līgumu, vai arī ar testamentu.

Papildu nodrošinājums minētajam varētu būt mantiska rakstura saistības (līgumsodi u. tml.), kas iestātos par pirmpirkuma tiesību pārkāpumu un tādējādi padarītu šādu rīcību par ekonomiski neizdevīgu, kā arī atvieglotu zaudējumu aprēķināšanas un pierādīšanas pienākumu. Šādas saistības varētu paredzēt gan kapitālsabiedrības statūtos, gan kapitālsabiedrības dalībnieku savstarpējos līgumos.

Bet ko darīt pirmpirkuma tiesīgajam situācijās, kad tā pirmpirkuma tiesības jau ir pārkāptas? Visticamāk, pirmpirkuma tiesīgajam ir pieejami divi risinājumi, kas būtu jā mēģina izmantot paralēli. Pirmkārt, pamatojoties uz analogiju ar vispārīgajām civiltiesībām, jā mēģina argumentēt, ka, līdzīgi kā tas ir ar Civillikuma 1073. pantu attiecībā uz nekustamā īpašuma kopīpašniekiem, arī Komerclikumā paredzētajām pirmpirkuma tiesībām seko kapitālsabiedrības dalībnieku izpirkuma tiesības, jo slēgtas kapitālsabiedrības dalībniekiem ir analogiska ieinteresētība pārējo daļu īpašnieku sastāvā, kā tas ir attiecībā uz nekustamā īpašuma kopīpašniekiem. Otrkārt, pamatojoties uz Civillikuma 1415. pantā ietvertu principu, jā mēģina apstrīdēt pašu daļu pārdošanas darījumu. Neatkarīgi no tā, kura stratēģija izrādītos veiksmīga, nevēlamu dalībnieku nonākšanu slēgtā kapitālsabiedrībā būtu iespējams novērst.

1 Komerclikuma 134. panta trešā un ceturtnā daļa. Latvijas Vēstnesis, 4.05.2000., Nr. 158/160.

2 Strupišs A. Komerclikuma komentāri III. [B.v.]: A. Strupiša juridiskais birojs, [B.g.], 21. lpp.

3 Komerclikuma 188. panta otrā daļa. Latvijas Vēstnesis, 4.05.2000, Nr. 158/160.

4 Turpat, 189. panta pirmā daļa.

5 Turpat, 187. panta piektā daļa.

6 Komerclikuma noteikumi piemērojami tiktāl, ciktāl Komerclikumā vai citos

komercdarbību reglamentējošos likumos nav noteikts citādi (sk.: Komerclikuma 3. panta otrā daļa. Latvijas Vēstnesis, 4.05.2000., Nr. 158/160).

7 Sk., piemēram, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2004. gada 6. oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-483, kurā Senāts pašvaldības pirkuma tiesības uz nekustamo īpašumu automātiski saista ar izpirkuma tiesībām situācijā, kad pirkuma līguma puses pēc pirkuma tiesību pieteikšanas cenšas darījumu atcelt. Līdzīgi secinājumi par tiesu praksi šajos jautājumos atrodami arī Švemberga A. Par nekustamā īpašuma pirkuma tiesībām. Jurista Vārds, 04.06.2002., Nr. 11(244).

8 Švemberga A. Par nekustamā īpašuma pirkuma tiesībām. Jurista Vārds, 04.06.2002., Nr. 11(244); Balodis K., Višņakova G. LR Civillikuma komentāri. Lietas. Valdījums. Tiesības uz svešu lietu. Rīga: Mans īpašums, 1998, 235. lpp.

9 Civillikuma 1381. pants.

10 Dr.iur. Aivara Lošmaņa prezentācija par SIA kapitāla daļu atsavinājuma tiesiskā regulējuma problēmām, kas nolasīta 2008. gada 14. maijā Rīgā konferencē par aktuālajiem komerciesību jautājumiem.

11 Atšķirības tiesisko seku ziņā starp CL 1073. pantā paredzētajām likumiskām pirkuma (izpirkuma) tiesībām un šādām tiesībām, kas nodibinātas ar līgumu LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments analizējis savā 2008. gada 11. jūnija spriedumā lietā Nr. SKC-250.

12 Pirkuma tiesības var pielīgt arī jebkura cita veida darījumos, piemēram, nomas līgumos. Sk., piemēram, LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2008. gada 23. janvāra spriedumu lietā Nr. SKC-36.

13 Izpirkuma tiesības pielīgtām pirkuma tiesībām ir tikai tad, kad līdzēji par to ir vienojušies. Sk. Civillikuma 2060. un 1382. pantu un Švemberga A. Par nekustamā īpašuma pirkuma tiesībām. Jurista Vārds, 21.05.2002., Nr. 10(243).

14 Plašāks likumisko pirkuma tiesību uzskaitījums atrodams Torgāns K. (Zin. red.) LR Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans īpašums, 2000, 438.-439. lpp.

15 Civillikuma 1073. pants.

16 Likuma "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 8. pants. Ziņotājs, 1992, Nr. 8.

17 Likuma "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 17. pants. Ziņotājs, 1991, Nr. 14.

18 Likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 10. pants. Ziņotājs, 1992, Nr. 32.

19 Likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 35. pants. Ziņotājs, 1993, Nr. 12.

20 Likuma "Par pašvaldībām" 78. pants. Latvijas Vēstnesis, 24.05.1994., Nr. 61.

21 "Par kārtību, kādā pašvaldības izmanto nekustamā īpašuma pirkuma tiesības". Nr. 110. Latvijas Vēstnesis, 16.06.1994., Nr. 71.

22 Turpat, 6. punkts.

23 2008. gada Latvijas Republikas Augstākās tiesas tiesu prakses apkopojums "Par Civillikuma 1415. panta piemērošanu", 35. lpp.

24 Turpat, 36. lpp.

25 Turpat, 36.-37. lpp.

26 Turpat, 35. lpp.